

PAUza

Akademicka

Rok XI

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 476

Kraków, 20 czerwca 2019

pauza.krakow.pl

pau.krakow.pl

Małopolskie Centrum Biotechnologii UJ

- nowy sposób uprawiania nauki na Uniwersytecie Jagiellońskim

Małopolskie Centrum Biotechnologii (MCB) powstało jako pozawydziałowa jednostka badawcza działająca w strukturze uniwersytetu. Pracownicy naukowcy zatrudnieni w MCB nie mają obowiązkowego pensum dydaktycznego i mogą cały swój czas poświęcać tylko na badania. Jeżeli jednak chcą, to mogą w porozumieniu z wydziałami prowadzić zajęcia dydaktyczne w takim wymiarze godzin, jaki im odpowiada; kilka osób w MCB korzysta z takiej możliwości. Usytuowanie MCB w strukturze uniwersytetu jest bardzo istotne, gdyż zapewnia pracownikom tej jednostki badawczej możliwość kontaktu ze studentami.

Uwolnienie pracowników naukowych od nadmiaru zajęć dydaktycznych i administracyjnych (staramy się wdrażać zasadę, że tego, co potrafi zrobić administracja, nie powinni robić naukowcy) to ważny, ale nie jedyny element, na którym budowana jest wysoka ranga naukowa MCB. Bardzo dużą wagę przykładamy do szerokiej i intensywnej współpracy naukowej z bardzo dobrymi ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. Efektem umowy podpisanej z Towarzystwem Maxa Plancka jest utworzenie w MCB laboratorium afiliowanego przez tę instytucję, którym kieruje lider wybrany spośród 38 kandydatów w konkursie otwartym na cały świat. Kilkuosobowa grupa Japończyków pracujących w MCB jest pokłosiem m.in. porozumienia podpisanego z Uniwersytetem w Kioto. Takich korzyści wynikających ze współpracy zagranicznej można by przytoczyć znacznie więcej. Około 30% osób prowadzących badania naukowe w MCB to obcokrajowcy. Z tego powodu językiem obowiązującym w MCB jest angielski. W tym języku odbywają się posiedzenia Rady Naukowej MCB, zebrania grup badawczych, wszystkie seminaria i dyskusje. Wymóg dobrej znajomości języka angielskiego dotyczy wszystkich pracujących w MCB, w tym również osób zatrudnionych w Biurze i Sekretariacie. Obcokrajowcy pracujący w takiej liczbie w MCB osiągnęli „masę krytyczną” i są w stanie narzucić pewne wzorce postępowania i odmienną kulturę badań, a także wprowadzają wiele ciekawych pomysłów usprawniających funkcjonowanie MCB. Jedną z takich zrealizowanych inicjatyw było utworzenie w MCB jednostek usługowych typu „core facility”, które gromadzą kosztowną i skomplikowaną w obsłudze aparaturę i prowadzą działalność usługową na rzecz pracowników MCB oraz pracowników naukowych spoza MCB, a także przedsiębiorstw.

Trzecim niezwykle ważnym elementem, niezbędnym do budowania wysokiej rangi naukowej, jest ocena działalności

MCB przez niezależne ciało zewnętrzne, złożone z uczonych z najwyższej półki. W Międzynarodowym Komitecie Doradczym MCB zasiada 13 osób, w tym dwoje laureatów Nagrody Nobla, wiceprezydent Towarzystwa Maxa Plancka, profesorowie renomowanych uczelni, ośrodków naukowych i organizacji takich, jak np. Imperial College w Londynie, Weizmann Institute of Science w Rehovot, Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) i inne. Komitet ten ocenia działalność MCB jako całości, a także osiągnięcia poszczególnych grup badawczych działających w Centrum i przedkłada Dyrektorowi MCB i Rektorowi swoje uwagi i rekomendacje. Jednym z widocznych efektów działania Komitetu jest znaczące zmniejszenie liczby grup badawczych w MCB.

Początki MCB były trudne. Trzeba było przełamywać wiele stereotypów i przyzwyczajęć po to, aby wprowadzić reguły funkcjonowania odmienne od tych obowiązujących na wydziałach. Nie było łatwo także o fundusze na badania naukowe po zakończeniu budowy MCB. Rozpoczynając działalność 5 lat temu, zaczęliśmy od 6 etatów przyznanych przez centralę UJ. Obecnie zatrudniamy 114 osób (69 na stanowiskach naukowych, 33 na technicznych i 12 na administracyjnych), w tej liczbie 63 osoby finansowane są z projektów. W MCB działa obecnie 15 grup badawczych, trzema z nich kierują liderzy z zagranicy, a kolejnymi trzema Polacy, którzy spędzili wiele lat w bardzo dobrych instytucjach naukowych za granicą. Rośnie także w MCB liczba polskich badaczy po długich pobytach w renomowanych ośrodkach zagranicznych. Zatrudnienie wysokiej klasy specjalistów przynosi widoczne efekty. Obecnie w MCB realizowanych jest 48 grantów na łączną kwotę około 65 mln zł. Oprócz tego wykonywanych jest 21 projektów kierowanych przez naukowców zatrudnionych poza MCB, którzy lokuje swoje zadania badawcze w naszym Centrum ze względu na dostępność nowoczesnych technik i nowoczesnej, często unikalnej, aparatury naukowej. I wreszcie to, co najważniejsze – zaczyna się pojawiać coraz więcej publikacji w czasopiśmie z górnej półki. Rok 2018 MCB zamknęło liczbą 96 opublikowanych prac. Podkreślić przy tym należy, że w ostatnich miesiącach pracownicy MCB opublikowali 2 prace w „Nature Communications”, a całkiem niedawno pojawiła się publikacja w „Nature”, w której autorem korespondującym jest pracownik MCB. Po 5 latach od otwarcia działalność Małopolskiego Centrum Biotechnologii UJ zaczyna wydawać oczekiwane owoce.

KAZIMIERZ STRZAŁKA

Uniwersytet Jagielloński
Małopolskie Centrum Biotechnologii

Kraków

Partnerem czasopisma jest Miasto Kraków